

Ajoittamattoman mahdollisen muinaisjäännöksen tarkastuskertomus:

Kunta: JYVÄSKYLÄN MLK
Nimi: Ketvenensaari, tuomarinkivet

Kylä: Oravasaari
Inv.nro: 24

Mj.tyyppi: kivirakenne Luokka: 2
Ajoitus: ajoittamaton luontainen?

M/R 180 01 0024

Kartta: 3212 08 Koordinaatit: paikka
X: 6901 97 Y: 3445 60 Z: 85.0 Z2: 87.0

Puoliympyrän muotoinen kivikehä + "keskuskivi". Kutsuttu "tuomarinkiviksi". Ehkä luontainen. Leppäveden rannassa, Iso-Ketvenensaaren eteläosassa.

Tutkija: Sepänmaa Timo tarkastus vv/kk 1999 / 6

Maanomistus (toistaiseksi - kohde myynnissä olevalla määräalalla):

Tila: 180 407 0008 0743 (kunta kylä tila talo)

Omistaja: Auvo Ketvel ym.

Osoite (A. Ketvel): Leppälahdentie 28; 41450 LEPPÄLAHTI

Paikka sijaitsee Jyväskylän kirkosta 11.0 km E, Leppäveden eteläosan itärannalla, nyk. niemenä olevan Iso-Ketvenensaaren eteläosassa, saaren lounaisrannalla olevalle kesämökille johtavan tien eteläpuolella, tiestä n. 30-40 m etelään.

Sepänmaa 1999:

Kohde sijaitsee loma-asuntotontiksi lohkoktavalla, Huoneistokeskus Oy LKV:llä välitettävänä olevalla määräalalla. Raimo Mäntymäki Huoneistokeskuksesta otti allekirjoittaneeseen yhteyttä kesäkuussa 1999 kysyen kohteeseen mahdollisesti liittyvistä rasitteista. Tarkastin paikan kesäkuussa 1999, mukana oli Raimo Mäntymäki sekä kaksi tontin mahdollista ostajaa.

Kohteeseen liittyy suullista perinnettä. Kohdetta kutsutaan Tuomarinkiviksi. Jyväskylän kunnan historiassa (Helsinki 1937) Onni A. A. Repo kirjoittaa kohteesta seuraavaa (s. 50): "Leppävedessä on ennen mainitun Majaniemen luona Ketvelsaari. Saari on saanut nimensä siitä, että se on matalan veden aikana niemi eli ketvel ja korkean veden aikana saari. Tällä Ketvelsaarella on vielä nytkin tuomarinympyrä, jonka muodostaa 12 kehäkiveä. Niiden muodostaman kehän sisällä on vielä yksi kivi. Tätä kiveä liikuttaessa syntyy kauas kuuluva louskuttava ääni, ja sitä kai käytettiin käräjärahvasta koolle kutsuttaessa. Majaniemen toisella puolen on Vankiansaari. Laki luettiin näillä käräjillä sananlaskuina säilyneiden perimätietojen ja ohjeiden sekä vanhemman polven määräysten mukaan." (Alleviivaus allekirjoittaneen.)

Jyväskylän yliopiston suomen kielen laitoksen nimistölapuilla on seuraavat, Tuija Bergin v. 1980 keräämät kohdetta koskevat tiedot:

" Tuomarinkivet: Isossa Ketvelin saarella mäen laelle puoliympyrään ryhmitelty n. 16 kiven ryhmä, jolla entisajan tuomarit kokoontuivat. Keskellä itse Tuomarinkivi (ks. Tuomarinkivi)."

"Tuomarinkivi: Tuomarinkivien keskuskivi, joka lonksuu sitä heiluteltaessa. Tätä kuminaa käytettiin hyväksi tuomareita koolle kutsuttaessa ja tuomiota vahvistettaessa. (< Emilia Ketvel s. 1900)."

Se, onko nimi "Tuomarinkivet" vuosisatoja vanha - "alkuperäinen" - vai myöhempi, kivimuodostuman perusteella kansan tekemä tulkinta, ei ole selvillä (en ole tarkastanut paikkaa esim. isojakokartasta). Kohde on Iso-Ketveneensaaren eteläosassa olevan kalliokumpareen lakialueen länsiosassa. Tällä kohdalla ja aivan lähiympäristössä on paljasta kalliopintaa, muualla kumpare on kivikkoinen ja aluskasvillisuuden peittämä. Kivimuodostelma on hyvin loivasti pohjoiseen viettävällä kalliopinnalla. Muodostelma koostuu puoliympyrän muotoisesta kivikehästä, jossa on n. 15 n. 30-50 cm:n suuruista kiveä sekä kivien väleissä pienempiä kiviä. Kehän ulkohalkaisija on n. 4,5 m.

Kehän keskipisteessä on yksi halk. n. 50 cm:n kivi. Kivikehä on muodostuman pohjoisosassa ja "keskuskivi" eteläosassa. Kivikehä vaihettuu pohjoisessa ilman selvää rajaa luontaiseen kivikkoon. Pohja kohdalla on ohuelti sammaloitunutta kalliota. Sammalen ja kallion välissä on parin sentin musta kerros - varmaa ei ole onko kyseessä palamisen yhteydessä syntynyt nokimaakerros vai luontainen multa. Kalliolla puusto on pääasiassa mäntyä ja aluskasvillisuus sammalta, jäkälää ja varpuja. Ympäristössä, alemmilla tasoilla maasto muuttuu melko reheväksi lehdoksi (mm. lehmusta).

Raimo Mäntymäki (oik.) ja kaksi tontin mahdollista ostajaa "tuomarinkiven" ympärillä, taustalla vasemmalla kivikehää. Kuva: Timo Sepänmaa / K-S museo 1999.

Muodostuma vaikuttaa melko säännölliseltä. On kuitenkin mahdotonta pelkkien pintahavaintojen perusteella sanoa onko kyseessä luonnonmuodostuma vai ihmisen kivikkoon raivaama ja järjestelmä muodostelma. Paikkaan liittyy kuitenkin perimätietoa, joten, vaikkei perimätiedon alkuperäisyydestä voida olla varmoja, täyttää paikka kiinteän muinaisjäännöksen kriteerit.

Muodostuma lähiympäristöineen (vähintään 10 m:n säteellä) tulee siis jättää rakentamatta ja muutenkin muokkaamatta.

Paikasta n. 420 m koilliseen on löytynyt viikinkiaikainen naisenhauta (JMLK 7, Oravasaari, Siilinranta; löydöt: KM 21262; Janne Vilkuna, kaivaus 1981).

Jyväskylässä 13.7.1999

Timo Sepänmaa
tutkija / arkeologi
Keski-Suomen museo

JYVÄSKYLÄN MLK, Oravasaari, Iso Ketvenensaari, "tuomarinkivet"
- ajoittamaton, mahdollisesti luontainen kivirakennelma

Pk 3212 08 VAAJAKOSKI, 1983

